

Előfizetési ár:

Egész évre.... 6 frt — kr.

Félévre..... 3 frt — kr.

Negyedévre.... 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

KORUNK

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Budapest,
IV. szarka-utca 5. szám.Kéziratok nem adnak
vissza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Kador Sándor.

Előfizetési felhívás!

Azon reményben és meggyőződésben, hogy m. t. olvasóink a belénk helyezett bizalmukkal nem csalódtak, és irányunkkal, törekvésünkkel megelégedésüket volt szerencsénk megnyerni; teljes bizalommal fordulunk m. t. olvasóinkhoz ama kérelemmel, hogy lapunkat továbbra is megtartsák illetőleg az előfizetéseiket megújítsák.

Előfizetési árak:

Egész évre **6 frt**, fél évre **3 frt**, negyed évre **1 frt 50 kr.**

Segédlelkészeknek, néptanítóknak, kisebb fizetési hivatalnokoknak és tanulóknak: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt.

Kador Sándor,

felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Munkatársak:

Ifj. Ábrányi Kornél, Ábrányi Emil, Balázs Sándor, Baross Gyula, Bulgyovszky Aladár, főt. Cseörgheő Aladár, főt. Dezső A. F., br. Horváth Miklós, Inczédi László, főt. dr. Kanjurszky György, Klement Alajos, Kozáry József, főt. Lázár Virgöl, Luby Sándor, Mikszáth Kálmán, Munkácsy Kálmán, főt. Némethy Lajos, Perényi Kálmán, Relle Iván, Reviczky Gyula, főt. Razel József, dr. Schmierer Aladár, dr. Sziklay János, gr. Teleki Sándor, Tomor Ferencz, dr. Várady Antal.

Mutatványszámmal szívesen szolgál ingyen kiadóhivatalunk.

Hat előfizető gyűjtése után tiszteletpéldány jár.

A rafinéria.

Ez is modern erény. Ha nem volna modern, bizonyára találtunk volna rá magyar kifejezést is szótáriródmunkában, minthogy pedig utánanézésünk dacára sem sikerült föllelnünk a régi szótáriródmunkában, meg kell elégednünk azzal a névvel, a mivel oly nagy szerepet játszik a *modern műveltség* jeles férfainak soraiban.

Annyit bátorkodunk koczkatatni fölle, hogy a modern műveltségnek egyik legragyogóbb kelléke, zománca, mely nélkül sem iparlovagot, sem magas ambíciótól duzzadó társadalmi félistent nem is képzelhetünk.

A modernnek bizonyos simaságában

szokott mutatkozni de nem az őszinte jó akaró, romlatlan lélek fesztelen zománca ez, mely minden önérdek nélkül kerüli a szögletességet, a darabosságot, hanem, mint a kigyóbőr sima, hogy önző céljaihoz érdem és megerőtetés nélkül, ravasz sikamlóssággal csuszhassek s épen azért, ha mint erkölcsi fogalmat tekintjük, nemleges, tehát a bűnök birodalmába tartozik s mint ilyen kimélet nélkül irtandó, s mert a „műveltnak“ gunyolt legfőbb társadalmi rétegeket hajlandó leginkább meglepni, mint a rüh a juhokat, annál veszedelmesebb, mert valamire való modern műveltségű urnak különben sem valami kirívó tulajdonsága az őszinteség, mely tévedéseiben is tiszteltreméltó, ámbár a modern félistenek sokkal jobban megkivánják a tiszteletet, a tömjénezést, mint a világtörténelem legragyogóbb alakjai, pedig tudjuk, hogy mily lelki megerőtetésbe kerül áldozatot vinni e bálványoknak sőt korunk rikitó romlottsága dacára is akadunk oly fönkelt lelkekre, kik inkább bemennének Dániellel s három társával: Ananias-, Azarias- és Misaelel a tüzes kemenczébe, hogysen egy modern, rafinírozott félistenek a tisztelet áldozatából csak egy szikrát is vinni hajlandók volnának.

Ezekről mondjuk mi, hogy van jellemünk, mely a tisztelet érzelmét bennünk önként fölébreszti, ellenben a rafinírozottaknál hiányzik az őszinteség, vagyis minden becsületes jellemnek egyik elengedhetlen feltétele, s e miatt ha még jobban pöffeszkednek is, ha még jobban hánykolódnak is, mint polturás malacz a garasos madzagon, tiszteletünkre méltók soha sem lesznek.

Azt mindenki tudja, hogy a darabos modoru emberek nem szoktak a legkedvesebbek lenni a társaságokban minden más jó tulajdonságaik mellett sem, mert az emberekkel való érintkezés mindig érdekből történik, akár szellemi, akár anyagi legyen az az érdek, mely őket az érintkezésre sarkalja, azért hódít annyi előnyt saját részére a sima rafinéria, mert az emberek csak a külső mázra tekintenek s a belső, valódi kincset nem igen szokták észrevenni, sőt a következtetés csalóka törvényén haladva azt hiszik, hogy a sima külső burok értékes gyöngyöt, vagy kincset

takar, holott már az isteni mester lerántotta a farizeusokról a leplet, midőn szemükre vetette, hogy kívülről fénylenek, mint a festett koporsó, belül pedig telve vannak rothadással.

Ebből sejteni lehet, hogy a rafinéria bizonyos rokonságban van a farizeus-sággal is; mert a ravasz csalfaság ennek is, meg amannak is kitevő eleme, de mégis van a kettő között különbség, mert a rafinériában az álnokság is bennfoglaltatik, azok pedig, kik a rafinéria alatt csupán csak bizonyos fortélyosságot értenek, ugyan csak abba tévedésbe esnek, mint kik a söprüzní való vásott firmákra a kópé, vagy a korhely kifejezést használják.

Természetes, hogy a magas modern műveltség minden erkölcsi gazságra talál enyhébb frázisokat, de ezek az urak önmagukat csalják és vakítják a tetszetősebb, leplezgető elnevezésekkel, a helyett, hogy az erkölcsi mocskosságot a saját nevének nevezve, tőle annál könnyebben undorodnának.

Igy tévesztik össze az enyhébb erkölcsi fogyatkozást, a fortélyosságot a kiszámított tervszerűleg működő vastag s másokat mindig megkárosító gazsággal: a rafinériával, mely szóban, tettben, gondolkozásmódban egyformán veszedelmes, mert ámitás, másoknak gonosz szándékkal saját önző érdekből való tévutra vezetése összekötve azzal a rátukmáló óhajással, hogy mások a rafinírozottat ne annak tartsák, a mi, hanem egy nemes, minden tekintetben kicsiszolt, igazi művelt embernek, holott az ilyen alávaló tolvaj, rabló, mert így rabolja meg mások lelkét épen abban a kincsben, a mi legrágóbb, a nemes, jó szívűséggel párosult bizalomban, mig rajta nem veszt, mint az oroszán bőrbé öltözött szamar.

Sokan még a sz. írásra is támaszkodnak ravaszságuk és rafinériájuk mentegetések, mert az írásban ajánlva van, hogy legyetek olyanok, mint a kigyók.

Ezt is rosszul magyarázzák, mert ha a kigyó a vigyázva aggódo őrködés symboluma is, de a fokozott ravaszság és rafinéria nem tulajdonsága, különben is a bölcssek legbölcsebbike, midőn a kigyó tulajdonságát ajánlotta, csakis a megátalkodott, kigyószívű ellenség irányában ajánlhatta, hol a nyiltság és nemes

őszinteséggel saját magunkat tennők tönkre, azért ily helyen a tartózkodó hallgatás ajánlatos bölcsesség, míg a szabad nyelv nem mutatna higgadt értelemre, azért mondja a finközmondás is: Mite on hullu mielesse, se on hullu kielesse, vagyis a bolondnak az van nyelvén, a mi eszében van. Ebből is látjuk, hogy a szent írási hasonlat meghatározott körülményekre vonatkozhatik csak.

Ez a szó: politikus, szintén rokonfogalom a rafinériával s annyira megbélyegző minőséget jelent, hogy napjainkban a jobbjézűtiek előtt gazdájával, vagyis tulajdonosával együtt megvetés tárgya. Innét van az, hogy modern jelentményben utálunk minden politikust, míg a politikus csizmadia gondolata derült kaczagásra ébreszt; mert az ő fortélyos gondolat-, illetőleg terv- és szóvilága nem mozgató s mások életére hatással befolyó titkos és furfangos erők összessége, melyek látszólag az állam boldogítására voltaképpen pedig a mocskos önzés és féktelen ambíció malmára hajtánák a vizet.

Hajdan szép jelentménye lehetett a politikus szónak Cato és Cincinatus idejében, midőn a politikusság a polgárzat, tehát az állam önzetlen boldogítására vonatkozó tudományt, vagy törekvést jelentette.

Most a ravaszság, álnokság és rafinéria fokozott egységét értjük alatta, innét van az, hogy őszinte tiszteletet egyetlen jóra való lélekben sem ébreszt, mert manapság már mindenki tudja, hogy a nagy emberek mindig egyszerűek, magukviseletében, modorukban, sohasem mesterkélték, sohasem rafinézottak.

Innét van az, hogy az alsóbb, romlatlan lelkű, őszinte, gyermetegetű néprétegek, látva a rafinézott fősőbb körök ravasz csalárdságait, minek segítségével mindent törvényre tudnak vezetni s érdekeik szerint lebonyolítani, utálattal vannak eltelve az ugynevezett politikusok iránt s jöhet olyan idő, hogy a nagy politikusságot és rafinériát torkukra forraszszák a hazaboldogítóknak.

Vannak szülők nem csak a fővárosban, hanem egyebütt is, kik a sima, hajlongó, szemben soha ellent nem mondó rafinériára maguk szoktatják sarjadékaikat, hogy csak a kedves társadalmi mázt rájuk kenhessék, hogy szajkó módra eltudják fünek-fának lótyogni az „urak“ és „hölgyek“ szívet rezgető nyafogásokat jó idején. ha lehet még a gyermekbálókban, holott, ha okosak volnának, tudhatnák a régi lélektani igazságot, hogy egy okos ember se hisz azoknak, kik hizelegnek neki s habár napjainkban a ravaszság és hizelgés ama legveszedelmesebb szirtek, melyeken az igazság legtöbbször hajótörést szenved, kétségbe sohasem vonható igazság marad az, hogy az egyszerű őszinteség a józanság czimtablája.

De a mamák legnagyobb része azt hiszi, hogy némes egyszerűségben senki sem venne észre kivált a leendő kedves eladókat, tehát előre kell őket minden fogással, még a rafinériával is vezetni. Ezek megfelelkeznek a régi igazságról: „Az ostobaság előre furakodik, hogy lássák, az okosság pedig hátra marad, hogy lásson.“

Kozáry József.

„Scriptis cripta opponantur.“

Midőn a katolikus egyház legfőbb pástora a jelzett szavakat kimondá, mély bölcsesége oly igazságot hangoztatott, melynek érvényesítésére épen a mai korban van kiáltó szükségünk. Az irodalom tág teret nyitott a szabados, féktelen, kicsapongó elmék posványos termékeinek, melyek Istent, vallást, erkölcsiiséget nem ismerve olvasóinknak oly táplálékot nyújtanak, melytől a pirulni tudó, jobb érzésű, a becsületről helyes fogalommal bíró ember csak undorral fordulhat el. A politikai, társadalmi, szépirodalmi és éleclapok hasábjaitelvék a legmezitelenebb, legundorítóbb, legerkölcstelenebb eszmékkel és gondolatokkal. A tudományt és művészetet manapság arra használják, hogy az emberi szellemet finomító, nemesítő magasztos eszméket, az Isten és az erkölcsi világrend fogalmát, mely az összes társadalmi rendnek egyetlen létfeltétele és alapja, az emberi szívből kiszorítsák s helyükbe a rideg anyagiasság életlő kigyófajzatát, chimaeráját ültessék. Hogy ennek mi a legtermészetesebb következménye, minden nap észlelhetjük. A gyilkolás, rablás, tolvajlás, a fajtalanság, a közszemérem ellen való vétség, a hamis eskü napi renden levő, divatos bünei korunknak. S hogy mi lesz ennek végeredménye, ha alkalmas eszközökkel gátat nem vetünk rohamos lépteinek, az is világos: a társadalom, a béke és közrend teljes felbomlása, az anarchia. Hogy e sajnos állapot létrehozásában, eszközlésében az erkölcstelenségek, az istentagadó szabadkőműves irodalom játssza, mondhatjuk, egyedül a legfőbb szerepet, elvitázhatatlan tény.

Aki tehát szíven viseli az emberiség és hazája jólétét és boldogságát, aki nem nézheti behunytt szemekkel, mint vesznek ki az emberek szívéből a legmagasztosabb eszmék és fogalmak s hogyan foglalják el ezek helyét a társadalmi rendet felbomlasztó, aláak

A „KORUNK“ TÁRCZÁJA.

A Tárzán.

Fejem fölött ragyog az ég,
Alattam a szörnyű mélység,
Jobbról-balról hegyesúcs- s bérczek,
Mint rengeteg álmoképek.

Fösvény kézzel áldotta meg
A természet e vidéket:
Kopár szikla, száraz tőke
Az ő egész nyári éke.

Oh, mily nemes szent érzelmek
Járják át az érző lelket,
Hogyha itt fönt látja magát,
Lent hagyva nyomoruságát.

Mintegy ujul ember lelke,
Ha fölnéz a kéklő mennyre;
Mig ha lenéz a távolba —
Ködbe látja ezt burkolva . . .

Itt állok én mozdulatlan,
Nézve néma pompájában
A hegyormot s napsugárát,
Mely nagy fénynyel rajt' elárad.

Hajh! oly fénynyel eláradtak
Dicsugári szép hazánknak
Egykoron még e hegysegen —
S most ő porban fetreng régen!

E hegyek még tanuskodják
Hazánk rég' eltűnt nagyságát,
Tamai még tetteinek,
Nagy és vitéz őseinknek.

Nem változtak még e hegyek.
Büszkén néznek most is mennynek,
Ugy állnak ők, a hogy álltak,
Őseink, hogy ide szálltak.

Hej de, nem úgy áll már a föld,
Melyen őseink állták az őrt!
Rég' szállt alá dicső napja —
S mostan? . . . «szabad elv» urálja.

Hazánk Őre fönn a mennyben!
Hozzád kiált az én lelkem,
Hitted volna, hogy földednek
Ily «atyjai» még lehetnek?!

Védd hát, kérlek, jó hazánkat,
Érte vére folyt Árpádnak,
Tiltsd mennyéről a felleget,
Mely fejére nehezedett.

Szepeshelyi.

U Z S O R Á S.

Létez, alig hinnéd, oly szörnyeteg: a kállalakra
Emberi lény, és a szivre nadály kiszipó.

MARGITI.

Sokszoros csalódás.

(Borzalmas bolondság.)

Volt egyszer egy ember. Derék jóra való ifju. Hanem hát nem volt egyebe a két kezénél, még a jó szívénel. S tudjuk a mai életben a két pusztá munkás kéz meg egy jó szív még igen kevés ahhoz, hogy az ember életét megkönnyítse.

názó, a józan ésszel ellenkező s csak is az ember gonosz szenvedélyeinek és indulatainak hízelgő hamis tanok; s ha látja, hogy az emberiség e halálos mérget legkivált az irodalom kárhuzatos termékeiből szívja magába, lehetetlen, hogy a nemesért és magasztosért lelkesülni tudó keble egész valójában meg nem rendülne, fel nem indulna! Igen, ez kötelessége minden embernek, a ki magát erkölcsösnek, vallásosnak, aki magát igaz katolikus embernek akarja tartani. De egyuttal szoros kötelessége tőle telhetőleg oly eszközökről is gondoskodni, a melyekkel a baj terjedését megakadályozhatjuk. Erre vonatkozólag mondá XIII. Leo pápa e nagy jelentőségű szavakat: „Scriptis scripta opponantur.“ Igen is a mily eszközökkel történik a támadás, olyanokkal kell azt visszavernünk. A toll legyen a mi tegyverünk is; lépünk mi is bátran, egyesült erővel az irodalom terére. Legyen az irodalom a harezi sík, melyen elleneinket visszaverni iparkodunk. Egy geniusz lebeg ami fajunk felett, amely soha sem hagy el, amely bátoritva int és hiv a küzdelemre: az Igazság. Igen, az bátoritson, az ösztönözzön bennünket, hogy a mi részünkön van az igazság, hogy ami ügyünk nem vesztet el, hogy mi ha lassan is, de biztosan győzni fogunk. A hivatottak tollal kezükben, a többiek pedig a hivatottak érdemes munkájának felkarolásával, pártolásával közösen ki a küzdelem terére! A katolikus sajtó legyen a jelszó ezután, mert csak ettől várhatjuk a korszellem lidércnyomása alól való szabadulásukat, mert csak ez képes lerontani a vallástalanság szülte kárhuzatos korszellem mérges gyümölcseit. Csak a katolikus sajtó képes a közvéleményt, mely manapság csak a hitetlen lapok és újságoknak az olvasó közönségre tudmált véleményeül tekinthető, igazi, valódi közvéleménnyé változtatni; csak a katolikus sajtó felvirágoztatása képes az anarchikus és

nihilistikus elveket az elmékből kiszorítani, biztos, békés társadalmi helyzetet, rendet alakítani.

Voltak s vannak egyesek, akik jobb érzésük után indulva átlátták, hogy társadalmunk nem a helyes uton halad, s ezt irodalmi téren a helyes irányba terelni iparkodtak. De mi a tapasztalható eredmény eddig? Igen kevés. Ezt ugyan nem álláspontjuk és ügyük igaztalanságának tulajdonítjuk, mert a mellett szándékunk nekünk is sikra kelni, hanem egyéb okoknak, melyeket itt elhallgatni tanácsosabbnak vélünk. Mi, menten minden önzéstől, hiuságtól s más mellétekintetektől, egyedül az igazság érdekében fogtuk kezünkbe a tollat. Ez önt belénk reményt, hogy a kath. közönség pártolni fogja nagy áldozatokkal járó, nemes törekvésünket és e remény adta erőt, hogy a felvállalt nagy munkában ki nem fáradunk.

Levél a vidékről.

A multkor kaptam egy német képes könyvet a kezembe ezzel a czimvel: *Das Landleben*. Érdek nélkül kezdém forgatni leveleit... Miről is írhat a német, mikor a falusi életet rajzolja? birkákról, tehenekről, tyukokról! Ahan, igazam volt! Mindjárt a második oldalon egy jámbor ökör kérődzik, a néző felé fordított czimeres fejével; kerek szemei kidülnek, mint az ököré rendszeren, az orra meg simára lászik borotválva lenni, hogy majdnem fénylik bele. A következő kép egy ablakot ábrázol, melyen egy ifju nő várakozólag tekint kifelé. Bizonyosan azt az ökröt várja, mit a szerző az első lapon felejtett! A harmadik lapon látható a personifikált kutya-macska barátság; szép czirnos czicza reggeliz, míg harezra készen tartja karmait, hogy megvédje tejes köcsögiét a rája leselkedő pudli ellen... Aztán jött egy csacsi, utána mulatozó gyerekek, majd egy bolond kép, mely egy medvét ábrázolt hátán furcsa pófajú majommal. A majom egy dióbéllel látszott elfoglalva lenni, mit valami gonosz lurkó nyuj

totatott feléje azzal a szándékkal, hogy oda nem adja... stb. stb.

— De ekkor már felköltötte figyelmemet. Mi köze az ablakon kinéző ifju asszonynak az ökörhöz, minkettőlüknek a kutya-macska barátságához, valamennyinek a medvén lovagoló majomhoz... az egész könyvnek pedig a Landleben, vagyis a falusi élethez? Eltaláltam, azaz hogy a legkisebb öcsém magyarázta meg nekem. Az ökör az a türelem, melylyel a fiatal menyecske a férjét (bizonyosan férjét) várja haza, a ki azért nem jön, mert el van foglalva olyan dió bélel, minőt szeretne, de a mihez hozzá nem tud férni (azért-e mert oda van lánczolva a medvéhez, vagy azért-e, mert adója csak incselkedik férj urammal, nem tudom: kis öcsém elfelejtette megmondani).

A németnek ez a Landleben...
Mi nálunk ez másképen fest.

A paraszt korán kell, ki megy a mezőre dolgozni, izzad, fárad egész nap. Déli harangszóra utána viszi élete párja az ebédet: a felmelegített töltött káposztát. A férfi jól lakik, megtörli széles ingujjával jobbra balra a száját. Az alatt az asszony friss vizet hozott. Egy kis délutáni pihenés, stb. Mire este lesz neki élénkül a ház tájéka, haza felé jön a marha, rőfögve rohan be az az egy-két süldő, az ökrös szekér nehézkesen, nyikorogva fordul a kapu félfa körül be. Szedegetik le a szerzőt a lóról. Az apróbb gyerekek az apja tászkájába kotorász, a nagyobbik szénát vet a marhának...

Az bizony, az a falusi élet.

A multkor, mikor az urambátyámékhöz beállítok egy pohár jó borra (magammal vittem a sógoromat, hogy bevezessem) hát csak azzal fogadtam, soh'se teketoriázson uramöcsém; üljön le, öntsön magának és igyék. Haj mert kitudja, meddig áll a világ... És valahonnan az asztal alól egy akkora négyszögletes palaczkot teremtett elő, hogy hamarjába kölyök-akónak néztem, pedig csak négy liter fért bele. (Ad notandum, borról van szó) Tisztességes ember mit csináljon ilyenkor? Nem iszom urambátyám, — nő hiszen csak az kellene. Menten tegezni kezd: De bizony iszol, a ki lelked van! Ha nem tudsz inni, megtanítlak, ha félsz a bortól, majd megla-

Ugyan abban a faluban lakott egy gazdag kovács, ki roppant módon értett munkájához és a mellett rettenetes erős volt. Ugy hitták: az irtóztató kovács. Ennek a kovácsnak volt egy gyönyörű felesége és két igen-igen csunya leánya. A menyecske fiatal volt, s mostoha anyja lányainak. Így álltak a dolgok, mikor a mi történetünk hőse, az egyszer volt egyszer, beszegődött kovács legénynek a rettenetes kovácsához.

Hogy történt, hogy nem — a kovács azt hitte, hogy legénye a fiatalabbik leányát megszerette, ez meg azt gondolta, hogy az idősebbiket szereti. Az idősebb, kit Annának hívtak tudta, hogy sem hugát, sem őt nem szereti a kovács legény — hanem... No iszen majd kitudódik.

Az baj volt azonban, hogy mire kitudódott — már akkor későn volt, meg kár is volt azt tudni.

Mert a kovács legény se leányát, se feleségét nem szerette a gazdájának, hanem... No iszen az is kitudódik. Csak hogy az nagy baj volt — hogy oly későn tudódott ki...

A kovács legény kijárt estenként az ura kertjébe.

Abban a kertben pedig igen szép rózsák voltak, miket a kovácsné asszony maga sajátkezűleg ültetett, minden nap megöntöztött, s miknek annyiféle színük volt, a hány féle tud lenni az asszony: piros, ha szeret; sárga ha féltékeny; fehér, ha képmutató... A kovács legény nagyon szerette a piros rózsát. A kovácsné asszony meg nagyon féltette a piros rózsáit, azt mondta, hogy kikaparja a szemét annak, a ki egyet tép le belőle. Pedig hát maga is adott volna belőle, ha szépen megkéri valaki.

Hanem az a valaki nem kért — csak azért sem kért piros rózsát a szép kovácsnétól. A kovács legény a rózsalugasba ült, a napi munka után, elővette tilinkóját s szomorú nótát fujt rajta. A kovácsné asszony azt gondolta, neki szól a szomorú nóta, s azért még inkább haragudott, hogy a kovács legény nem kér tőle piros rózsát.

Egyszer csak megváltozott a szép asszony természetete. Piros rózsá helyett a sárgát vá-

lasztá szive virágának. A szép asszony azon törte a fejét, hogy ha neki nem szól a szomorú nóta, kinek akkor? S leskelődött a derék legény után. — Kovács uram Anna leánya meg szentül azt hitte, hogy mikor a csinos legény olyan szomorú nótát fuj a lugasban — a mostoha meg olyan titokban tűnik el a virágos kertben, — hogy itt valami rossz dolog történik, és elmondta, miről gyanakodott a rettenetes kovácsnak.

A rettenetes kovács meg azt mondta reá, hogy majd csinál ő rendet ebben a dologban.

És abban a pillanatban, a mikor a kovács legény a legszomorúbb nótát fujta, a szép kovácsné meg a legsárgább virág tuskáját forgatta éles törként apró kezei között: oda lopódzott a rettenetes kovács is a rózsá lugas mögé, magával hozva legsúlyosabb pörölyét azzal a gyilkos szándékkal, hogy ő most menten agyonüt valakit...

A holdvilág kísértetszerűen sütött, a legény szomorúan dalolt, körüskörül kriptái volt a csend.

rátoktatlak vele. Hátha még az ember azt merné mondani, hogy nem iszom mert attól félek, hogy le vet a lábamról. Ejnye a vakapád! hát a viztől rugjon be az ember, vagy mi... Hozzá fogtam szó nélkül a legkisebb pohárhoz.

De már öcsém abból semmi sem lesz. Azt magamnak tartom. Fogja ez a magáé. Odanyomott egy poharat. Valóban méltó volt a flaskóhoz, bele ment, ha nem több, legalább egy meszely.

Aztán ittunk.

Hogy hát mi az: aztán ittunk! Megmagyarázom én azt menten, csak tessék egy kis türelemmel lenni. Mikor az ember az mondja, hogy aztán ittunk, a laikus nép azt gondolja, hogy ez alatt azt kell érteni, hogy az ember oda támaszkodik a fejével egyik oldalról a falnak, másik oldalról a négy literes palaczkának s engedi magába folyni a hegy levét, míg csak szusz van az üvegben.

Oh nem, kérem. Az ivás bizonyos ünneplés szertartással kezdődik. Legelőször is a könyvek kerülnek az asztalra, azután a szivarját támasztja a — semmibe. Csak az üres poharak felügyelője, a házi ur dörmög néha-néha egyet, mintha a világ összes filozófiját abba az egy-két szóba akarná szorítani, hogy mit is mondott a kabai asszony. Ugyan mit is mondott?

— Mintha innánk... Már akkorára megtelt valamennyi üres pohár s valamennyi üres is lett egyszerre.

Aztán kezdődik újra a bölcs hallgatás. Még utoljára az egyik vendégnek eszébe jut valami igen régi adoma, amit minden iskolás gyerek tud már, s elmondja. Meg van róla győződve, hogy ezt a viczet nem ő találta fel, hogy a társaság minden tagja százszor is halotta tőle meg mástól is, mégis elmondja. Azért még is meg van a hatása. Nagyot nevetnek. Nem tudom az elcsépett élcezen-e vagy az elmondón-e, hogy felteszi róluk, hogy még ezt se tudják...

Ejnye, de nem fogy ez a bor sehogy... Már hogy bizony telestele van még mindig az a fene nagy flaskó.

Aztán sorba élcelnek. Végig hallgattam mind. Nem volt köztük egy se új; mikor valamelyik a száját kinyitotta, már előre tudtam, hogy mi lesz a vége. Azért olyanokat

„Oh irgalom atyja ne hagyj el...“

Akkor a legény letette a tilinkót és felállt, az asszony felemelte tövis-törét és felállt, a kovács légbeemelte a borzasztó kalapácsot és ugyancsak felállt „Oh irgalom atyja ne hagyj el!“

A kovács legény kihuzta zsebe mélyéből fehér zsebkendőjét (ez egyszer igazán fehér volt) és — belefujta az orrát... Aztán végig hevert a kemény fapadon és nagyot ásított. „Oh irgalom atyja...“

A féltékeny kovács és a bosszus kovácsné feszült figyelemmel hallgatták, várták, hogy mi lesz most.

Az esti szellő susogva zugott a lombokon által, távol csalogány dallott... A természet halni készült.

A szép kovács legény rutul hortyogni kezdett. Lám ki hitte volna, hogy ő ide járt éjszakánként aludni, magát a saját tilinkójával elaltatni.

Ez bizony nem szép dolog volt tőle.

GYLAS.

nevetünk, hogy az oldalbordám megfájdult tőle, ugy tetszett. Az alatt az üveg tartalma is egyre fogyott. Az utolsó pár cseppet ugy kellett belőle kiszorítani.

Mikor a harmadik négy literesre került a sor, már akkor danolnak, mi-or a negyedikre, szidják a Tisza-kormányt, hogy az ördög vinné el Szapárytól, Paulerestől, mért nem adják oda a kormány-rudját valami tisztességes embernek a kezébe. Kinek? Talán bizony Szilágyinak meg a kis Pulszkynak. No bizony kell is nekünk professzor, majd én olyan ember által fogom magam kormányoztatni, a ki, ha egyetemi tanár nem volna, semmi sem volna. Adják oda Istóczinak... No de már erre el neveti magát még a legkomolyabb ember is.

Pedig Istóczy mégis csak való, ha nem másra, hát legalább arra, hogy eszünkbe jöj-jön nevének hallatára valamennyi zsidó, meny-nyi e szép országot lakja.

Istóczy megmentette a Tisza-kormányt. Neki mentek valamennyien a zsidónak. Annyi sakter viczetet egy rakáson még a Füstölő se tud.

A politika és disputa tovább folyt.

Üzér és kereskedő század ez, mely krajczárhoz forintot tesz s az emberek szabadságából is üzletet csinál... Olvassa csak öcsémuram az ujságot, fél millió zsidóval szemben tizenhatmillió keresztény áll s mégis azé a fél millió zsidóé a kereskedelem, az üzletek, a pénz... Látott maga öcsémuram zsidót kapálni, nem látott, én se láttam. Pedig az a zsidó még is gazdag ember lesz, míg a nálamnál százszorta szorgalmasabb parasztagazda, örökké csak paraszt marad. Aztán mért védjük a zsidót? Vagy annak van létezési oka, a ki szemesebb másoknál?... De szükségünk van a zsidóra — nekem is szükségem volt a minap pióczára, az oldalamra rakattam vagy hatot. Őt tele szivta magát, leváltak szépen. A hatodik, az nem akart lemaradni, magam raktam fel, mert szükségem volt rájuk, s mégis magam sóztam le a hatodikat.

Hagytam beszélni. Beszélt, beszélt, mikorra elvégezte, öreg este volt már.

Jó éjszakát.

Hát bizony ez a falusi élet... B. G.

Hirdetés útján.

Irta: SIKOR MARGIT.

(Vége.)

„Nem értesz te ehhez Léni! Hát aztán honnan lenne ez a sok hálairat?“

„Hát maga gondolta ki, vagy micsoda. Ne féltsd te a zsidót, kieszel az mindent. Ugy-e szegény Falkerné is hogyan megjárta?! Az volt az ujságban, hogy 10 forintért olyan orvosságot kapni, a mitől az ember visszanyeri a fiatalágát és soha se öregszik meg. Szegény asszony a szájától huzta el azt a keservesen megtakarított tíz forintját, amit az a czudar zsidó zsebre dugott. No, aztán mi lett a vége? Ahogyan a zsidó mondta, ugy tett a Falkerné! Befüggönyözte a szobát és beletöltötte a fürdőkádba az orvosságát. Megfürdött benne és mikor kiszállt belőle, akkor is csak olyan vén skatulya volt biz' ő kigyelme, mint mikor bele ment. És mikor visszakönyörögte a pénzét, még a zsidó fenyegetődzött, hogy kiteszi az ujságba, hogy vén boszorkány létere milyen hiu — ha mindjárt el nem hallgat. Majd te is megjáród ám Hanzi, hallgass a szavamra!“

Hanzi ur megcsóválta a fejét és hallgatott. Fontolóra vette a dolgot, mert felesége argumentálása okosnak tetszett előtte.

„No, majd meggondolom a dolgot Léni, csak nem kell azért mindjárt ugy tűzbe jönnöd! Majd meggondolom!“

„Elérkezett aztán az ő jó gondolatainak az ideje, az éjjel, s ő nagyot lökött Léni asszonyon.“

„Te Léni! Hé, hallod? Léni!“

„No! mi kell már megint!“

„Gondoltam valami igen nagy okosságot!“

„Hát aztán?“

„Irok én egy levelet a leveli polgármesternek, meg egyet a korandai szabónak; aztán megkérdezem tőlük, hogy igazán meggyógyultak-e, vagy azt csak ugy hazudták-e az ujságnak?! Ha hallom, hogy meggyógyultak igazába, akkor, nó, nem bánom! én is használom azt a szert. De addig nem. Nem tesz engemet lóvá az a zsidó. No, nincs igazam?“

„De igazad van tata; hanem hagyjál most aludni!“

„Oh te murmutér! veled nem lehet okosan beszélni!“

Fél óra mulva ismét megszakított a kedves oldalborda dallamos hortyogása:

„Te Léni! Hallod? He, nyisd ki a szemedet asszony!“

„Jézusom! még most sem alszol? Te bagoly!“

„Mást gondoltam. Valami igen jó jutott az eszembe. Csak hallgass ide, de ne fordíts hátat, te mama hallod?“

„Enyje azt a darutollas kalapját neki! Nem hagy aludni!“ fakadt ki az elkeseredett asszony.

„Ne káromkodjál Léni. Nem kell mindig aludni, az ugys megárt.“

„Tudod, mit gondoltam?“

„Bánja az ördög!“

„Azt gondoltam, hogy még sem irok levelet. Tudod Léni, én nem szeretek írni. Esküdt ellensége vagyok az irott betűnek, talán már el is felejtettem ezt a tudományomat. Hát még sem irok én leveletet, te Léni! Hallod?“

„Á — áhán!“

„Ne áíts te asszony, mert elkapom tőled. Hát tudod mit fogok csinálni? Semhogy én megírnak két levelet, inkább elutazom személyesen a leveli polgármesterhez és a korandai szabász-művészhez. Mit gondolsz Léni?“

„Jól lesz biz az!“ felelt a zaklatott asszony örömmel, egy pár nyugodt éjszaka jó reményében.

Másnap becsomagolt nagy sietve Rozenágl urnak egy hétre való tiszta ruhát egy kézi bőröndbe és szélnek eresztette a „tatát“. Kedélyesen megcsókolta egymást a két öreg s boldog viszontlátás kívánatával szétváltak.

No, most legalább egy pár nyugodt éjszakát élvezhetett Léni asszony!

Rozenágl ur pedig folytatta útját esőben, szélben, napsugárban, míg végtére célját érte: bevonulhatott Leveli „városába.“

Megcsöngetett egyenesen a polgármesteri laknál. Egy borzas szolgáló nyitott ajtót: Itthon van a tekintetes ur?!

A leány nagy szemeket meresztett és bámulva nézett Rozenágl ur gömbölyű piros arcába: „miféle tekintetes ur?“

„No hát a polgármester ur! te kis liba!“

A leány hangosan vihogott: „Az bizony nincs többé itthon, nem is jön vissza egyhamar akkora utról!“

„Hát valami nagy utat tett?! No, akkor egészségesnek kell lenni!“

„Oh most szörnyű egészséges.“

„Nem köhög többé, és nyugodt éjszakái vannak?“

„Eh! ne bolondozzék az ur! menjen ki a temetőbe és kérdezze meg tőle!“

„A te-te-metőbe?“

„Oda hát, iszen a másvilágra utazott régen a tens ur!“

„Nesze neked!” mondta magában Rozenágl ur „okos asszony a Léni, hiába!”

Visszaforodt és elindult Korenda felé.

Másnap oda is megérkezett; csakhamar rá is akadt a kis düledező házra, ahol a szabó czéger künn lógott.

„No, ez legalább él”, gondolta megkönynyebbülten.

Benyitott.

Egy alacsony, setét, füstös kis szobába volt összezúfolva egy sereg ember. Idő kellett hozzá, míg abban a sűrű, fülledt levegőben látni lehetett.

Rozenágl ur emelt hangon kérdezte: hol a gazda?

Egy sovány, sápadt ember emelkedett fel ülőhelyéből és alázatosan közeledett feléje. Meggörnyedt, sovány alakját megrázta hevesen egy-egy köhögési roham. Arczán a gyógyíthatlan betegség kinyomata ült s beesett, fénytelen szemein, reszketeg, felbökődött újrain szakadatlan, szünetnélküli munkásságnak jele volt.

„Mit parancsol uram?” kérdezte szeliden, miközben előzékenyen toltá oda a háromlábú széket: „tessék helyet foglalni!”

Rozenágl ur szigorú arczczal nézett a beteg emberre.

„Hogy merte azt írni az ugságba, hogy nem köhög többé, mikor az nem áll?” kérdezte inquisitori hangon.

A szegény ember felelni akart, de szavai a fojtó köhögés árjába fultak.

A szoba egy homályos sarkából kibontakozott egy alacsony, gyenge kis alak; a szabómester halavány felesége, ki egy apró, pufók kis gyermeket tartott karjai között.

„Az nem az uram hibája” felelt ő reszketeg hangon. „Knofelblüh ur eljött és megajánlotta, hogy ad ingyen az én szegény uramnak egy igen jó orvosságot, amitől bizonyosan meggyógyul, de előbb írja alá a nevét arra a „hálanyilatkozat”-ra, amit ő magával hozott. Szegény embernek drága az orvosság; örül, ha valami irgalmas ember ad ingyen, csak a hála fejébe; hát hogy ne irtuk volna oda a nevünket arra a papirosra?”

„És segített az az orvosság?” kérdezte Rozenágl ur szelidebben.

„Oh, dehogyan segített; hisz tetszik látni szegény uram mennyire megromlott!” sohajtott az asszony, s köténye sarkával megtörülte gondteljes arczát, melyen lassan csurgott végig néhány kövér könyvecspp, „dehogyan is használt!”

„Ne dolgozzék annyit!” felelt Rozenágl ur megindultan „hisz azzal még jobban tönkreteszi magát!”

A szegény ember elfuló hangon rebegte: „Élni csak kell! Mit csinálna ez a nagy familia? Éhen vesznének!”

Rozenágl ur szétnézett az alacsony szobában. Két kis virgoncz, eleven gyerek gondtalanul, boldogan játszadozott a kis befűtött kemence mellett, a melyben a szabó-vas melegedett. Az apró jószágok burgonya szeleteket pirítottak rajta s a félig nyers darabokat egymás szájából kapkodták ki boldog kaczagással. Egy harmadik betegesnek látszó gyermek apja gombskatulájában kotorázott, míg távolabbról egy 10 éves, komoly, barna fiúcska bámult okos szemekkel az idegen vendég piros-pozsgás arczára.

Rozenágl urnak káprázott a szeme. Szent Isten! mennyi gyerek! Hej! ha e szurtos kölykek közül csak egy is az övé volna! Vár az ő véréből! Hasonló mása az ő testi-lelki lényének! Egy ő belőle fakadt, második kicsike kis „én”!

Fellángolt keblében a régi vágyódás. Ha egy gyermeke volna! ha akkora lenne is,

mint az ökle! mindjárt volna kiért dolgozni, kinek szerezni!

„Szép gyerekek!” mondta sóhajtván.

„Oh! bár ne volnának! mindjárt nyugodtabban tudnék meghalni; de így, mi lesz belőlük?! szegény embernek csak teher a gyerekek!”

„Oh, ne gyötörd magadat papa örökké a gyerekek miatt!” zokogott a sovány kis asszony, kezével simogatván férje kuszált szakállát, „majd megéltünk mi valahogy! Én napszámba járok, Józsika meg elmegy szolgálatba!”

Az a barna kis fiú, ott a sarokban, csendes lemondással hajtotta le fejét kezére.

Rozenágl ur odament, megsimogatta azt a kis szomorú fejecskét:

„Talán nincs kedved szolgálatba állni fiam?”

A gyermek bánatosan felelt: „Nincs. Nekem csak tanulni volna kedvem! Oh! a könyveket nagyon szeretem!”

„Hát akkor mit csinálsz majd?”

„Szolgálni megyek; hisz szegény ember nem mehet a kedve után, azt kell tenni, amit — muszáj!”

Oh! mennyi kínos rezignáció fér el egy kicsi szívecskében!

Mennyi apró-cseprő tragedia lejátszódik az életben zajtalanul, csendesen, észrevétlenül!

Rozenágl ur lecsüggesztett fővel ballagott a vasutig. Ott aztán sokáig töprenkedett magában. Mire haza érkezett, arca egészen kidürült.

Léni asszony már messziről integtetett feléje fehér csipke fejkötős fejével: „No Hánzikám, mi ujság? Ugy-e csak hunczut a zsidó?”

Rozenágl ur elmosolyogta magát felesége antisemita érzelmein, s rá felelte komoly meggyőződéssel: „Hunczut bizony!”

„Lám! ugy-e hogy megmondtam előre?! De most mit fogsz csinálni?”

„Dolgozni fogok!” felelt egészen felrészülve a házi ur. Most veszem észre Léni, hogy hiszen én beteg sem vagyok, csak unatkozom, képzelődtem, mert nem volt semmi dolgom... azt gondoltam nincs kiért! Hanem tudod Léni, sok szegény ember van, akinek éheznek a gyerekei, és ő még sem tud dolgozni... azt gondoltam, majd én dolgozom helyet... hogy ők ne koplaljanak... aztán boldogabb is, egészségesebb is voltam, míg a keztyüket varrtam... Add ide Léni azt a megrozsdásodott üzletkulcsot... nem, nem engedem, hogy szolgálni menjen... libákat őrizni! Tanulni fog! Oh! ha láttad volna Léni!... épen olyan okos, szelid, mint a milyet én kívántam volna magamnak!...

„Oh Hánzikám! Nagy a te lelked!”

„Oh Léni!”

Lassu puszik és csendes ölelések.

A függöny legördül.

Az emberi akarat szabadsága

beleillik a természeti s erkölcsi törvények között létező viszonyba.

Irta: Dr. ?

I.

(Folytatás.)

Az ütközés állandó sajátságánál fogva a víz, vagy levegő sokkal könnyebben választható el keskeny, mint széles elejű tárgy által; és az ütközés ezen állandó sajátságával találkozunk az élő természetben is. Mily szépen igazolja ezt a hálnak ékalakja, mely arra van rendelve, hogy oly közegben érje el föladatát, melyben folytonos ütközéssel találkozik életműködésének teljesítésében. Vagy nem erre mutat-e a madár alkata? A természet a madár alkotásánál a fősúlyt a röptelés lehetőségére fektette

s e tevékenység menüel tökéletesebb kifejtésére van alkalmazva szervezete egészben és részeiben. A többé-kevésbé hegyes csőrben végződő s a testhez arányított kis fej, a széles mellest csak a lég által támasztott akadály legyőzését, a lég átmetszését segítik elő. A mészföld, mely az emberi csont fő alkotórészét képezi, csak úgy tartja meg keménységét a szerves országban, mint saját országában, az ásványországban; és vajjon az éleny és szézeny egyesülése az ember tüdejében nem oly módon történik-e, mint a vegyész konyhájában s vajjon nem melegget hoz e létre itt is, mint egyebütt?

De mégis van már valami a növényben, mi azt növényenyé teszi, mi azt egészen más működésekre képesíti, ösztönzi. A növény sejtből, azaz nyákos magvas anyagból körülvett sejtmagból (protoplasma) fejlődik, ezen protoplasma magocskáival együtt hullámzó mozgásban van. Az ő s vagy anyasejtből több sejt képződik, úgy hogy kevésbé gyors mozgás közben a protoplasma tartalma, de főleg a sejtmag közönségesen két részre oszlik, melyek között válaszfalképződés által a megfelelő sejt belsejében új meg új sejtek jönnek létre a külön meghatározott működésekre utasított edényekké lesznek.

A sejt egyenlő természetű minden növény-nél, minden növény állandóan ugyanily módon képződik, fejlődik, növekszik, szaporodik belülről kifelé, s nem megfordítva. Az „endosmose” természeti sajátságát minden növény ugyanazon módon használja föl; minden növény kívülről beszívargás által nyeri táplálékát s ez az egyik sejtből a másikba megy át; a gyökérnek mindenütt ugyanaz a feladata, hogy a talajból szervezetlen anyagokat vegyen fel; a levegő beszívása mindenütt egytorma, ha a levél alakja, színe és mennyisége különböz is; a vízi növények a vízben fekvő leveleik felső lapjain levő nyílásokon szívják be a levegőt, míg a többiek mind a leveleik alsó lapjain levő nyílásokon. A zöld növények ma sem tértek el ama jellemző sajátságuktól, melynél fogva csak a világosság behatása következtében képesek a szénsavnak szézeny s élenyre szétbontását s az előbbinek felvételét. az utóbbinak pedig elbocsátását eszközölni.

Valamint a növény-nél, úgy az állat s ember-nél is ugyanazon lényegű s természetű sejttel találkozunk, ugyanezen feladattal bírnak itt is az ideg-izom-szaru s csont stb. szövet sejtjei. A növény a levegőből s a talajból, melyen növekszik, veszi táplálékát, mely csakis szerves anyagokból áll; az állat ellenben, mivel csak szerves anyagokkal táplálkozik, ha folyton egy helyhez volna kötve, meg lenne fosztva a szükséges tápláléktól; hogy tehát az állat a szükséges táplálékot megszerezhesse, a sejtek magasabb fokú eszközöket képeznek, melyek által az állat tagjait mozgatni s így a távolabb levő eledelt is képes megszerezni. A veszedelmek ellen jobban megóvhatja magát, mert képes érzéki képekre emlékezni, melyek tágabb körű működését megindítják, irányozzák, módosítják; így a kutya elbuvik a bot eíől, mert megpillantásakor önkénytelenül felujul benne a már látott bottal egybekapcsolt tény, a kapott ütés képzelete. A nyul fut nem csak a már egyszer nyomában volt vadász eíől, hanem általában minden ember eíől, ki őt a vadászra emlékezteti. Ha már most az állatok országában jobban körültekintünk, látjuk, hogy minden állat természeténél fogva fájának megfelelő módon táplálkozik, magát védi, készíti lakását, gondoskodik fiáról, még pedig állandóan ugyanazon módon.

(Folyt. köv.)

Gondolatok.

A telhetetlen kapzsiság az eszélyesség álcája alatt lopózik be s bűnre vezet, míg avval ámitjuk önmagunkat, miként csak biztosításunkról gondoskodunk. ROUSSEAU.

Óvakodás s lelki erő által néhány évvel még egyes emberek is hosszabbíthatják földi éltökét; nemzetek azonban közértelmesség s az abból szükségkép folyó moralitás által léteket sok századokra terjeszthetik azon határon túl, mely tudatlan, egymást gyűlölő s korcsuló népeknek elkerülhetlen halál árka! GR. SZÉCHENYI ISTVÁN.

Bizonyost, valót kíván az, a ki megszűnne remélni. KISFALUDY KÁROLY.

A szépség lélek nélkül az aranyporhoz hasonló, mely lepke szárnyain csillog, s le-sodorva kelletlen hamuvá lesz. KISFALUDY KÁROLY.

A ki arról panaszkodik, hogy a sorstól játszó labdaként hanyódotott ide s tova, az egyszersmind vallomást teszen önmaga szerfeletti könnyűségéről is. BÜHRLÉN.

HÁZASSÁG A SIRBAN.

EREDETI REGÉNY

KÉT KÖTETBEN.

IRTA: KOZÁRY JÓZSEF.

ELSŐ KÖTET.

IV. FEJEZET.

Ragady Laura titkon megcsókolja Könyessy Kálmánt, Könyessy álma és világnézte.

(Folytatás.)

Ez is, mint Kálmán, ágya mellé huzott egy kis asztalkát és a gyertyát reá helyezvén, azt eloltá s csendesen elszenderült, sokkal könnyebben, mint Kálmán, mert az ő vállát, illetőleg fejét nem nyomta annyi gond, mint Kálmánét. Ő gazdag családból való, a híres Ragady nemes familiából, de a művészetre roppant hajlama levén, nyakába öltötte a világot szülői beleegyezés nélkül. Apja különösen ellenezte neki e tervet, s azzal igyekezett őt visszatartani, hogy miatta egész nap énekelhet, ha kedve tartja, sőt a kastélytól nem messze épített neki egy újabb kastélyt, melyben egyéb sem lesz hallható, csakis dal és zene; azenban Laura nemcsak a kastélyt kicsinyelte, hanem az egész udvar is semmi volt előtte a világhoz képest, s így történt, hogy apja minden törekvése meghiúsult, mikor egy reggel csak üresen találják Laura lakosztályát, az asztalon egy levéllel, melyben a következő sorok voltak írva:

Kedves szüleim!

Bocsánatot kell kérnem mindenestre azon lépésemért, melyre már régen elhatároztam magamat, de melyet csak ma éjjel foganatosítottam.

Művész hazája a nagy világ; az nem lehet egy szerény kis kalitkában, mint valamely becsukott madár, sem pedig nem olyan, mint egy gyertya, melyet beleszorítanak a tartóba, meggyújtják s azután tovább ég, ha van ki használja, ha nincs, az mindegy.

A művész azért van teremtve, hogy ne legyen földhöz nyúgezve, mint a fa, hogy csak akkor mozduljon, midőn ágaiba a zord vihar belekapaszkodik, hanem neki mozogni kell, neki meg kell fordulni mindenütt, hogy lás-

sák, hogy bámulják, mint az üstökös csillagot; neki nem lehet feladata tehetségét véka alá borítani, hogy senki önmagán kívül hírét se hallja, hanem be kell mutatni a világnak, mert azért ruház föl a természet egyeseket bizonyos kiváló tulajdonságokkal, hogy ezerekért éljenek a földön.

En tehát a természet parancsának engedelmeskedtem akkor, mikor kedves szüleim a természet említett törvényének még csak léteiről sem akartak még álmodni sem, mindennek daczára, maradok szeretve tisztelő leányuk:

Persze, hogy nagyot néztek, mikor e levél tartalmával megismerkedtek a szülők. Laura egyetlen leányuk volt, s föl sem tették volna róla, hogy egyszer csak engedély nélkül elmozduljon hazulról, mert Ragady ur mindent iparkodott elkövetni, hogy csak leányának e tervét, voltaképp vágyát elfojtsa, de ha nem sikerült.

Sok minden megesik az ég alatt, tehát mért nem eshetett volna meg egy művész kivánsága, s kivált egy olyané, kinek a természet nemcsak hangot adott remeket, hanem ezen felül még igen vonzó külsővel is megáldotta. S a miben megint páratlan volt, ez az, hogy fesztelen viselete által nemcsak bódított, hanem még a megbódultakat is kitudta volna józanítani, vagyis képes volt jellemében olyan két szélsőséget föltüntetni, hogy akármelyik szélsősége által bizony bilincselhetett le akárkit, mert az emberek igen ritkán tudják megtartani azt a dicsőített közép-szerűséget, hanem vagy egyik, vagy a másik szélsőségbe esnek, hogy messzebb ne menjünk a keresztes háboruknál; nem volt elég Kis-Ázsia szent helyeit kegyeletben tartani, hanem szükséges volt annyi ezer és ezernyi hitetlent, de meghívót is lemészárolni épen azért a helyért, melyen az isteni szóhangzott el legelőször, hogy t. i. szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

Laurának meg volt jellemvonásában a nyájas olvadékonyság, a fesztelenség. Már most vannak olyan emberek, kik az ily fesztelenségben gyönyört találnak, ilyenek éigig képesek magasztalni azt, kiben ezt a tulajdonságot föllelik, de ismét akadunk olyanokra is, kik az ily fesztelenséget, mint a romlottság legkirívóbb jelenségét földig alázzák s ez nem is csoda, mert mindenki saját helyzetéből indulva ki, hoz bizonyos dolgok felett ítéletet s hányszor tolmácsol a helyzet rosszat, helytelen s számokkal kimutatni, hogy a fesztelenség és szemtelen tolakodás között mi képezi tulajdonképen a határvonalat, arra, míg emberek, míg „por és hamu“ leszünk, bajosan válakozhatnánk.

Laura tudott egész a szélsőségig fesztelen lenni, mit Könyessy Kálmán egyelőre bizony nem magyarázott a legnemesebb női tulajdonságnak, de másfelől meg épen ilyen jellemeknek is meg van a jelentőségük, azért bajos volna első tekintetre elítélni.

Ha két zárkózott jellemű lény egymás irányában közeledni óhajtana, miképen lehetne e közeledésnek megvalósulnia, ha egyik sem tágit egy hajszálnyit sem merev állásából, meg a másik sem?

Könyessy elítélte volna egészen a szégyen köre Ragady Laurát, ha véletlenül felébredvén, őt észreveszi a 15-ös számú teremben, pedig ha tudta volna, hogy mily kizárólagos érdekekkel viseltetik iránta Laura, bizonyára enyhébb erkölcsbiróképen lépett volna fel.

Nem szabad addig ítélnünk, míg csak előttünk minden oldalról meg nincs világítva az a dolog, melyről ítéletet vagyunk hozandók. Említettük azt, hogy Sugáry ur megígérte Kálmánnak a reggeli találkozást, de Bélának

ugymond ne szóljon semmit felőle, mintha nem is látták volna még egymást soha!

Szavát másnap csakugyan be is váltotta. Hiába szaladt a Rókus-kórház felé, hól Ragady Laurával biztosan vélt találkozni, mert az szerencsére nem esett olyan veszélyes betegségbe, hogy a Rókusba kellett volna e miatt menekülnie, mert el sem ájult, hanem a mint hallotta Béla nevét kiabálni, röstelt tovább játszani s ügyesen a pallóra teremtette magát, elájulást, vagy görcsöket szinlelvén. Fogása csakugyan művészileg sikerült; hamar lehurcolták a szinpadról s nagy sajnálattal és részvevőleg vitték az öltöző terembe, hol szoros öltözékét első gond volt letépni, hogy a lélekzetet ne akadályoztassa.

Itt nemsokára magához tért s kocsit rendelvén, föl sietett a Hungáriába, de mire ő hazaért, már a 15-ös számú szobában, mint láttuk, mindketten aludtak.

Sugáry ur nem kimélte a fáradságot, fölsétált a Rókusba s tudakozódott a legutóbb ide szállított betegnek hollétéről.

Csak kettőt szállítottak ide, válaszolták neki, de mindkettőt bonczolásra, mert... Ne mondja tovább, hisz akkor!...

Hol vannak, vagy hova beszélék... javítá helyre hamar botlását Sugáry ur, ki roppant zavarba jött, midőn azt hallotta, hogy bonczolásra hozták, oly annyira, hogy még azt is elfelejtette, hogy ezek a bonczolóteremben hideg vízben áznak, ha kissé már régiek.

Ott van mindakettő a bonczoló szobában; az egyik friss, a másik már szagos, amaz öngyilkos volt, mind mondják revolverrel a szájába duplázott s a gyilkos szer egész koponyáját szétrobbantotta; a másikat a Dunából huzták ki; már jó ideje, hogy belefulhatott.

No se baj; akkor meg sem nézem őket. Ugye mindkettő férfi? — kérdé mégis némileg érdeklődve Sugáry ur.

Igen; az egyik, ki szájába lött, még hozzá igen fiatal is, csak mintegy 18 éves lehet; most pelyhedzett szép szőkén a szakállá, a mennyire a roncolt arcon kivehető, a másik valami napszámos hullája lesz bizonyosan.

„No, az derék bátor fizkó lehetett, bizonyosan nem akarta, hogy a sors földhöz tüsse őt, hanem inkább hősiiesen kiragadta a sors kezéből a gyilkot, s maga fordította önmagának. Ilyet azután érdemes volna spiritusba tenni! — mondá Sugáry ur.

Ezzel jó éjszakát kívánva a gondnoknak, gyorsan eltávozott.

Ugyan hol lehet Ragady Laura, hisz' nem is hozták ide? töprenkedett magában Sugáry ur; bizonyosan csak szinpadi fogás volt az egész jelenete; oh ha tudtam volna ezt, mekkora szaladástól kiméltem volna meg magamat. Igen ám, igazítá helyre ismét botlását, de hátha itt lett volna! s ha nem jövök el, örökre bántóhattam volna lustaságom miatt.

Most elsietek haza aludni, s ha jól kialudtam magamat, majd korán fölszaladok Tinkayhoz; ha ennek sikerült Ragady Laurával szóba állni, mikor alig jött a városba, gondolom, hogy nekem is ennyi csak sikerülni fog, ha több nem.

Ugyis cselekedett, a hogyan megállapította; elsietett haza s abban a boldog reményben, hogy Ragady Laurával holnap okvetlen találkozni fog, elaludt.

V. FEJEZET.

A b ö k k e n ő.

Nem igen tetszett hosszúnak az éj, mert későn fektüdtek le, mint tudjuk, mind a négyen ismerőseink. Még talán legkönnyebben huzta ki Béla, kinek magasabb tervei ugysem voltak, kivéve azt az egyet, hogy

élni kell a jelennek, mert a multnak hasztalan, a jövőnek meg bolondság, mert bizonytalan.

Azonban Kálmánnak egy pár malomkő, képzelhetjük, hogy megfordult álmában feje felett, ki roppantul el volt foglalva azzal a gondolattal, hogy ha nem kap semmi alkalmazást akkor egy hónap múlva szélnek nyithatja a száját.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

«Az egyház és az állam.» A két hatalom eredete, egymáshoz való viszonya, jogai és hatásköre. Irta *Moulart* Nándor J. kanonok, löweni egyetemi ny. r. tanár. A második kiadás után fordította a *budapesti növendék papság* magyar egyház-irodalmi iskolája. I. kötet. A nagy szorgalommal és kitűnő sikerrel magyarított, kiváló műnek, melyet legmelegebben üdvözlünk és a legnagyobb készséggel ismertetnénk is, ha helyünk megengedné, m. t. olvasóinknak kiváló pártfogásába ajánljuk. Elismeréssel és a nyilvános dicsérettel tartozunk a jeles és áldásos működésű magyar egyház-irodalmi iskola iránt, mely igazán szent tüzzel igyekezik gazdagítani egyházi irodalmunkat. A 395 lapra terjedő csinos kiállítású munka ára csak 2 frt 50 kr.

Tisza-járás Magyarországon. Politikai s nemzetgazdasági értekezés. Képviselői programja kiegészítésül közli s minden honzeretű polgárnak, különösen pedig minden országos képviselőnek kiváló figyelmébe ajánlja *Zimándy Ignác*, a bölcsészeti s egyetemes történelem oklevés tanára, székesfehérvári egyházmegye sz.-széki ülnöke, törökbálinti plébános s a szeniezi választókerület országos képviselője. — A kitűnő férfiú és hazafi, ki teljes életét vallása és nemzete boldogíthatása czéljára szentelte, egy igen tudományos és szakavatott mély politikai tehetséggel megírt munkával gazdagítja ujjalag a ker. társadalmat. A 88 oldalra terjedő munka ára 40 kr., egyszerre megrendelt száz példánynak ára 30 forint.

Zeneművek: Táborosky és Parsch nemzeti zeneműkereskedők kiadásában kapható Budapest. Zongorára, két kézre; *Erney I.* Dal-Album. 89. válogatott legszebb és legkedveltebb dal és népdal, könnyű és brilláns modorban. Az összes ára: netto 6 frt; Nr. 1. *Abt F.* Agathe. Wenn die Schwalben. 20 kr.; Nr. 2. *Bleib bei mir* 30 kr.; Nr. 3 *Gute Nacht, du mein herziges Kind.* 30 kr.; Nr. 4. *Schlaf wohl, du süsser Engel du!* 30 kr.; Nr. 5. *Arnaud E.* Die blauen Augen 20 kr.

Frissítő.

Mi könnyebb? földesurból hivatalnokká lenni, vagy fordítva?

*

Milyen hatalmas az a muszka czár! És mégis 1/2.

*

Apja fia. Az x...i postára nemrég egy levél érkezett „Az én jó fiamnak X-ben“ felirattal. A böles címzett levelet nyugalomba helyezték a postán. Néhány nap múlva azonban egy hetyke legényke jelent meg és kérdé: „Nincs levelem itt az én édes jó apámtól?“ „Aha“ vélekedett a postás, ez lesz bizonyára „az én jó fiam.“ S valóban úgy is volt.

*

Legujabban kistűtötték, hogy nem csak Görgei áruló, hanem Gyulai is, az — árulja verseit — csak hogy senki sem veszi.

*

Még is csak sokoldalú ember az a Jókai, a tudomány minden szakmáját műveli. Legujabb műve egy nagy történelmi mű elemi iskolák számára.

*

A tudományosság lám mennyire árt a leánynak, Mind a kilenz muzsánk férjtelenül maradt.

*

Mihez hasonlít leginkább Tisza? Ruhaakasztóhoz.

Ruha helyett elveit függeszti föl, s most már a sajtót is arra a sorsa akarja juttatni.

*

Filoxera, baccilus van már, Tisza most a Bach-spiczilismust akarja meghonosítani.

*

A vácsi uton új gyár épült, neve „Bor-javító gyár“.

*

Nagyváradon kiütött a — nem kolera — annál rosszabb — a Tisza kultusz.

*

Szegény Magyarország! Ha a Tisza nem árad, akkor Tisza áradoz.

*

Színész. Nos barátom, hogy tetszett tegnapi játékomb?

Jó barát. Ugy ugy, de pár évvel ezelőtt sokkal jobban!

Színész. Hogyan, hisz akkor még nem is voltam színháznál.

Jó barát. Ép azért!

*

Alapos szakismeret. Egy magát híres gazdasznak tartó uri ember, aki nagyon szereti a diót, 4—5 diót tört fel egymásután minapában s valamennyit feketének, elromlottnak találta. „Teringettét“ kiáltott fel végre bosszusan „hát már a dióba is bevette magát az átkozott „burgonya-penesz.“

*

Történelmi apróságok. X. Alfons, Castilia és Leon királya, annyira el volt telve bölcsességével, hogy gyakran mondá: ha az Isten a világ teremtésekor hozzá fordult volna tanácsért, sok minden jobban sikerült volna.

VIII. Henrik házi szabályaiban többi között ez is olvasható: „A jövevények a lépcsőkön ne nagyon nyájaskodjanak a komornákkal, mert e miatt már sok edény törött össze.“

Mirabeau arról kérdeztetve, milyennek tünik fel előtte Robespierre, válaszolá: „Ez az ember úgy néz ki, mint a macska, amelyik eczetet ivott.“

*

Olcó vizasztalás. Egy emeletben lakó „oraság“ vizet öntött ki az ablakon az utcára s azt szerencsétlenségére épen egy alant sétáló hitsorsosa nyakába lódítá. A megáztatott gavallér, ki nem nagyon örvendett a nem várt hideg zuhanynak, keserves „áj-váj“-ozásba tört ki.

A lármára kidugta az ablakon fejét az oraság.

— „Na Smülelemben“ vigasztalá a kesergőt, „minek jajgatod úgy magadot? Csak nem kívánsz thülem, hogy ilyen krachos időben sokoláddal üntssek le!“

*

Legujabb zsidó átok. Eredj ödölni magad Nápolyba, ha van ott a kolera, vagy otazzál magadat a boda-szőnyi vasuton!

Egy igazi kacska az uborkasásonból. Egy fiatal leány annyira szegyenkezett minapában egy elegáns társaságban, hogy egy táncos, aki vele egy polkát akart lejteni, legnagyobb bámulatára csak üres ruhát talált helyén állani. A szegény teremtes ugyanis föld alá sülyedt szegyenében.

*

Mit szeretnek a magyar leányok? Így felel erre egy angol lap: Szeretik a szappant, a szép fehér ruhát, a puha ágyat, minél több cserépedényt, a tükröt, aranymetzésű imakönyvet, gyöngyöt a nyakra, rikitő szalagokat és — csinos ifjakat.

Történelmi naptár.

Szeptember.

21. **Vasárnap.** E. 16. Máté ap. ev. 3. (Kr. sz. e.) Keresztelő szent János jövetele vagy bekövetkező születése hirdették. — 1759. Bíró Márton jeles magyar egyházi szónok születik Szt.-Katalinán a Székesegyházban. — 1791. Széchényi István gróf a legnemesebb magyar hazafiak egyike születik Bécsben.

22. **Hétfő.** Mórész és t. vt. 1851. Pesten 31, a forradalomban részt vett egyén, a hadi törvényszék által in contumaciam halálra ítéltetik.

23. **Kedd.** Thekla sz. Lin. p. 1804. Juno bolygó csillag Harding által felfedeztetik. — 1817. Keleény Sámuel gróf kintinó erdélyi államférfiu meghal.

24. **Szerda.** Gellért pk. vt. 1598. Forgács Simon nagyhírű magyar hős meghal.

25. **Csütörtök.** Kleofás, Jéz. San. 1657. Tökölly Imre gróf a magyar forradalmiak főnöke születik Késmárkon. — 1848. Gróf Lamberg os. altábornagy eljhatalmu főhadi parancsnoknak Magyarországon ki nevezetik. — 1865. A pápa allocutiója a szabadd-kömfvesek ellen, a kiket kiátkoz.

26. **Péntek.** Jusztin, Cziporj. 1860. Temesvárott hat hazafi éjjel elfogatván, vártogságra vitetik. Az elfogatások napirenden, az országban nyomasztó hangulat.

27. **Szombat.** Kozma, Demj. 1645. Czobor Ádám gróf híres magyar tábornok a törökök s francziák ellen korának legvitézebb embereinek egyike születik. — 1772. Kisfaludy Sándor igen kedvelt magyar költő születik Sümeghen Zalamegyében.

Szerkesztői üzenetek.

Margiti. Beccses kéziratát köszönettel vettük, sorba vesszük. — „Modern gyász“ nem lapunk keretébe illő, valóban sajnáljuk és bocsánatot kérve kell a különben kitűnő verset mellőznünk. Kérünk valami nekünk valót. — **Gylas urfi** jól tenné, ha már végre haza jönne és a tollat szorgalmasabban forgatná — félünk, hogy elfelejti az írást. — **Varsányitól** verset, Perényitől prózát várunk. — **Tóhelyi.** Haragszik? Egy néhány kóseriáda el kelne. „Hontos a nagy görög“ egy néhány szikrát csak! Vagy kifogyott a kova? Jó lesz kavicscsal is, csak bon-bon ne legyen. — **Virgil Baján.** Mikora érjük meg a jövő hetet. — **Attila utoza.** Kérjük az értesítést szeptember 16-áról.

Figyelmeztetés és kérelem a méhészbáratokhoz.*

A tapasztalás azt tanítja, hogy a tisztas fű vagyis a nép nyelvén tartó virág (németül Rossnessel, — latin neve: *Stachys recta*) oly mézgazdagságot idéz elő méheseinkben, melynél állandóbbat egy virág nemnél se tapasztalunk. Bizonyítja ezt a jelen év, melynek folyamán méheink már annyira elszegényedtek, hogy némely családokat étetnünk is kelle, s ma kaptáraink tele vannak mézzel. Önkénytelenül jött tehát az a gondolatom, vajha sikerülne mesterségesen természetien tarló virágot, hogy legalább ősszel, mikor legszükségesebb a beteleltetésre nélkülözhetlen lenne méheseinknek gazdag legelője tarló virágos mezője.

Kérem tehát méhészbárataimat, miután e. évben rendkívül sok a tarló virág, legyenek szivesek abból mentől több magvat szedni és azzal kísérletet tenni, hogy vajjon mesterséges uton nem lehetne-e tartó virágot tenyészteni s ez által a méheknak legelőjét legalább egy részben minden időre biztosítani.

Dús gazdag bányá a tapasztalás, Abból az ember sok kincset ás.

Gündöcs Benedek,
apát és lelkesz.

* Szivesen és örömmel veszünk bármikor hasonló közleményeket, fogadja köszönetünket. A szerk.

